

Prof. JEFFREY D. SACHS

Dünya **finans sektörünü** göreve çağırıyor

Sanayi Devrimi'nden bu yana, finans insani gelişime yardım eden önemli bir etken olageldi. **Bu neslin finansal liderlerinin önemli görevi** ise yoksulluğu sona erdirebilecek, refahı yayabilecek, gezegeni koruyabilecek sürdürülebilir teknolojilere yatırımı harekete geçirmek. Bu konuda erken davranan akıllılık etmiş ve zenginleşmiş olur.

Jeffrey D. Sachs Columbia Üniversitesi'nde Sürdürülebilir Kalkınma Profesörü, Sağlık Politikası ve Yönetimi Profesörü ve Dünya Enstitüsü Direktörüdür. Ayrıca Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'ne Milenyum Kalkınma Hedefleri konusunda Özel Danışmanlık yapmaktadır.

Finans piyasaları iki önemli amaca hizmet eder: bireyleri ve işletmeleri çeşitlendirerek tasarrufları üretken yatırımlara yönlendirir ve sigorta yoluyla risklerin yönetilmesini sağlar. Sonuç olarak, bu sektör benzeri görülmemiş küresel ölçekli yatırım fırsatlarını ve risk yönetimi güçlüklerini temsil eden sürdürülebilir kalkınma için çok önemlidir.

Bu nedenle, dünya liderleri bu Temmuz'da Etiyopya'nın Addis Ababa şehrindeki "Kalkınma İçin Finansman" konulu Konferans'ta bir araya geldiğinde, finans endüstrisi ekonomik büyümenin finansmanı, yoksulluğun azaltılması ile çevresel sürdürülebilirlikle ilgili güçlüklere pratik, küresel çözümler önermeye hazır olmalılar.

Artık Sürdürülebilir Kalkınma Yılı'na girdik. Art arda yapılan üç küresel zirvede (Addis Ababa'daki konferans, Birleşmiş Milletlerin (BM) Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları'nı (SKA) benimseme konulu Eylül toplantısı ve Aralık ayındaki BM Paris İklim Değişikliği Konferansı) 193 hükümet küresel büyümenin ve yoksulluğu azaltmanın güvenli bir doğal ortamda devam etmesini sağlamaya çalışacak.

Bu zor bir karar olacak. Küresel ekonominin büyüme oranı, yoldaki bütün muazzam engellere rağmen, yıllık toplam %3-4'e ulaşarak her nesille beraber verimi iki katına çıkarıyor. Ancak küresel ekonomi temel olarak iki anlamda sürdürülebilir büyüme sağlamıyor. Dünyanın birçok yerinde, büyüme zenginlerin lehine meyletmiş durumda ve çevresel açıdan yıkıcı (hatta üç aylık raporlar ya da iki yıllık seçim döngüleri açısından değil de yüzyıl ölçeğinde bakılırsa), yaşamı tehdit eder düzeyde.

İklim değişikliği bu çevresel tehditlerin en büyüğü, ancak mesele bununla sınırlı değil. Mevcut küresel fosil yakıt kullanım eğrisi düşünüldüğünde, gezegenin sıcaklığı büyük olasılıkla endüstriyel dönem öncesine göre 4-6 °C artacak ki bu da gıda üretimi, insan sağlığı ve biyoçeşitlilik bakımından felakete yol açabilecek bir artış oluyor. Dünyanın birçok yerinde, toplumların hayatta kalmasını tehlikeye bile atabilir. Hükümetler ısınmayı 2°C altında tutma konusunda çoktan mutabakata vardı ama düşük karbonlu bir enerji sistemi oluşturma yolunda kesin tedbirlerin alınmasına hâl ihtiyaç var.

GERÇEK UZUN VADELİ YATIRIM KAVRAMINI BENİMSEME VAKTİ

Finans endüstrisi kapsayıcı, sürdürülebilir büyümeye küresel geçişi kolaylaştırmada önemli bir rol oynuyor. Sonuçta, etkili finans piyasaları tasarruf sahiplerine ve yatırımcılara uzun vadeli, doğru bilgiler vererek işletmelerin, emekli fonlarının, sigorta havuzlarının, devlet fonlarının ve diğerlerinin kendi kaynaklarını uzun vadede sağlıklı sonuçlar getiren projelere tahsis etmelerini, tasarruflarını finansal tehlikelerden korumalarını sağlamalı. İklim değişikliği düşünüldüğünde, bunun anlamı deniz seviyesinin altındaki kıyı bölgelerinin mi yoksa tarım alanlarının mı başa çıkabileceğine açıklama getirmek gerekir.

Etkili finans piyasaları ayrıca kalkınma ve bilgiye dayalı akıllı altyapı arasında birdirbir oynatmaya dair yeni fırsatlar sayesinde, uzun vadeli büyüme ihtimali nispeten düşük olan yüksek gelirli ülkelerden büyüme ihtimali nispeten yüksek olan düşük gelirli bölgelere daha fazla küresel tasarruf kanalize etmeli. Sadece 10 yıl önce, kırsal bölgelerde yaşayan 100 milyonlarca Afrikalı küresel bilgi akışının dışında yaşıyordu. Şimdi geniş bandın hızla yayılmasının ardından, bir zamanların yalnızlaştırılmış köyleri çevrimiçi bankacılıktan, ulaşım hizmetlerinden, ICT destekli tarım endüstrisinden, sağlık ve eğitim programlarından yararlanıyor.

Bu yeni teknolojilerin avantajlarından geniş ölçekte yararlanabilmek ve kademeli çevresel krizleri şiddetlendirecek yatırımlardan kaçınmak için, finans endüstrisinin SKA'ların yatırım manzarasını nasıl yeniden şekillendireceğini anlaması gerekir. Kurumsal olarak harekete geçirilmiş sermaye kapasitesini sıraya sokarak, herkes için sürdürülebilir bir geleceği garantiye alacak yatırım fırsatlarını desteklemeyi gerektiren, gerçek uzun vadeli yatırım kavramını benimseme vakti geldi.

Düşük karbonlu ekonomiye geçmek, yoksullukla ve hastalıkla yapılan küresel mücadeleyi kazanmak ve tüm dünyaya kaliteli eğitim ve fiziksel altyapı sağlamak için kamuda ve özelde çok büyük yatırımların gerektiğini biliyoruz. Bugünün deneyimli yatırımcılarının ve bütün olarak finans endüstrisinin, günümüzün piyasa fiyatları ile politikalarının ötesinde, ileriye, geleceğin piyasa fiyatlarına ve politikalarına bakması gerekir.

Örneğin, bugün enerji yatırımını fosil yakıtlardan yenilenebilen kaynaklara aktarmak için karbonda küresel fiyat yok; ama küresel ısınmayı 2°C sınırının altında tutmak için yakında böyle bir fiyatın konacağını biliyoruz. Bugünün yatırımcıları, uzun vadeli sermaye idarecileri olarak, yaklaşan karbon fiyatını ve düşük karbonlu enerji kaynaklarına geçişi görmezden gelemez. Bu da gerekli geçişi finanse etmenin ve desteklemenin pratik yollarını bulma anlamına gelir.

FİNANS LİDERLERİNDEN BEKLENEN

Finans liderlerinin kendi endüstrilerinin sürdürülebilir kalkınmada hayati rol oynamasını istediğine inanıyoruz ve onları bu yılın temsil ettiği benzersiz fırsata aktif olarak katılmaya zorluyoruz. Başkanlık ettikleri 2008 kriziyle ya da uzun vadeli sürdürülebilirliği teşvik etmek için gösterdikleri yaratıcı ve becerikli gayretlerle anılmak bugünün finansçılarının tercihi olur.

İkincisini seçtikleri varsayılırsa, finans endüstrisi sürdürülebilir büyümenin güçlükleriyle boy ölçüşecek uygun teşvikler içeren küresel bir yatırım çerçevesi oluşturmak için hükümetlerle beraber çalışılmalı. Bu da zengin sermayeli ülkelerden sınırlı sermayeli yoksul ülkelere para tahsis etmede ve sermaye oluşumunu kolaylaştırabilecek, ülkeleri küresel duyarlılığın aşırılıklarından koruyabilecek yerel sermaye piyasalarını geliştirmede elzem olan finans küreselleşmesinin devam etmesi sonucunu doğurur.

Finans liderleri ayrıca vatandaşları (tasarruf sahiplerini) daha adil ve daha sürdürülebilir bir küresel ekonomiye yapılan yolculuğa dâhil etmeli. Bu da yöneticilikte daha da yüksek standartları benimseyerek, örneğin şirket portföylerinin belirli sürdürülebilirlik hedeflerini tutturması şart koşularak sorumlu yatırımcılığın teşvik edilmesi anlamına gelir. Ayrıca küresel altyapı yatırımında kaynakları çevreye zarar veren projelerden uzaklaştıran ve genellikle siyasi iltimasla ilişkilendirilen israfı azaltan yeni bir çerçeveye katkıda bulunmayı ifade eder.

Sanayi Devrimi'nden bu yana, finans insani gelişime yardım eden önemli bir etken olageldi. Bu neslin finansal liderlerinin önemli görevi becerilere, altyapıya ve yoksulluğu sona erdirebilecek, refahı yayabilecek, gezegeni koruyabilecek sürdürülebilir teknolojilere yatırımı harekete geçirmek. Bu konuda erken davranan akıllılık etmiş ve zenginleşmiş olur.

Telif Hakkı: *Project Syndicate, 2014.*
www.project-syndicate.org

Bugünün yatırımcıları, **uzun vadeli sermaye idarecileri olarak, yaklaşan karbon fiyatını ve düşük karbonlu enerji kaynaklarına geçişi** görmezden gelemez. Bu da gerekli geçişi finanse etmenin ve desteklemenin pratik yollarını bulma anlamına gelir.